

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2021 m. balandis

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. e2-479-407/2021 Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – LApT), keisdamas savo ankstesnę praktiką, išaiškino, kad Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANI) 55 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas 14 dienų terminas kreditorių susirinkimo sprendimui apskūsti yra procesinis terminas ir teismas *ex officio* (pagal pareigas) turi spręsti, ar terminas skundui dėl kreditorių susirinkimo nutarimų apskundimo nėra praleistas, taip pat prireikus teismas turi pareigą įvertinti termino praleidimo priežastis (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 78 straipsnis).

Civilinėje byloje Nr. e2-461-553/2021, spręsdamas klausimą dėl kreditorių susirinkimo nutarimo panaikinimo, LApT nurodė, kad kreditorius, nesutinkantis su kreditorių susirinkime priimtais nutarimais, turi teisę kreiptis į teismą dėl kreditorių susirinkimo priimtų nutarimų panaikinimo, šią teisę jis įgyja jo reikalavimus patvirtinus teismui (Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBI) 22 straipsnis). Tačiau teismai neturi teisės tikrinti ir spręsti dėl kreditorių susirinkimo nutarimų teisėtumo savarankiškai (*ex officio*).

Civilinėje byloje Nr. e2-215-302/2021, spręsdamas klausimą dėl sprendimo vykdymo atidėjimo, LApT nurodė, kad negalima tapatinti žyminio mokesčio atidėjimo ir sprendimo įvykdymo atidėjimo institutų. Byloje apeliantė teigė, kad teismas, priimdamas nutartis dėl žyminio mokesčio, mokėtino už ieškinį ir apeliacinį skundą, atidėjimo, jau įvertino jos turtinę padėtį ir pripažino, jog ji yra sunki. LApT nurodė, kad žyminio mokesčio atidėjimo institutas skirtas tam, kad proceso dalyviui nebūtų užkirstas kelias naudotis teismine gynyba dėl to, jog jis neturi galimybės sumokėti žyminio mokesčio, o teismo sprendimo

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Įvykdymas gali būti atidedamas tik išimtiniais atvejais, atsižvelgiant į šalių turtinę padėtį arba kai susiklosto labai nepalankios aplinkybės jį įvykdyti. Apeliantė, siekdama pasinaudoti teismo sprendimo įvykdymo atidėjimo institutu, turėjo pirmosios instancijos teismui pateikti duomenis ir stengtis įrodyti savo prastą turtinę padėtį prašymo pateikimo metu.

Civilinėje byloje Nr. e2-464-450/2021, sprenddamas dėl administravimo išlaidų sąmatos tvirtinimo pagrįstumo, LApT nurodė, kad minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA) padidėjimas iš esmės nereiškia, kad apeliantei turėtų būti apskaičiuota papildoma administratoriaus atlyginimo suma, nes administratoriaus atlyginimas apskaičiuojamas pagal teisės aktuose nustatytą MMA, buvusią bankroto bylos iškėlimo dieną. Atkreiptas dėmesys, kad bazinio atlygio dydis negali būti mažesnis už 5 MMA ir didesnis už 50 MMA. Kai pagal bazinio atlygio formulę apskaičiuota bazinio atlygio suma mažesnė už 5 MMA, nustatomas 5 MMA dydžio atlygis, o kai didesnė už 50 MMA – 50 MMA dydžio atlygis. Jei administratoriui apskaičiuota bazinio atlygio suma nėra mažesnė už 5 MMA ar didesnė už 50 MMA, nėra pagrindo keisti kreditorių susirinkime nustatyto administratoriaus atlygio dydžio, pasikeitus MMA.

Civilinėje byloje Nr. 2-483-881/2021, sprenddamas klausimą dėl kreditorių reikalavimo patikslinimo bankroto byloje, LApT nurodė, kad kai kyla ginčas dėl darbuotojo darbo užmokesčio dydžio, o bendrovės buhalterinės apskaitos dokumentų patikimumas kelia abejonių, darbuotojo finansinis reikalavimas yra tvirtinamas atsižvelgiant į tai, kokia suma buvo deklaruota mokesčių administratoriui, o ne pagal bankrutuojančios

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

įmonės buhalterio parengtą pažymą, pateiktus žiniaraščius ar kitus duomenis.

Civilinėje byloje Nr. 2-469-781/2021, sprenddamas klausimą dėl kreditorių susirinkime priimtų sprendimų pripažinimo negaliojančiais, LApT pažymėjo, kad galiojančiu teisiniu reglamentavimu nenumatytos jokios išskirtinės teisės stambiaiems kreditoriams. Taigi skundžiamas kreditorių susirinkimo nutarimas yra neaiškus bei suteikiantis daugiau teisių kreditoriui, kurio įsiteisėjusia teismo nutartimi patvirtintas reikalavimas sudaro daugiau kaip pusę visų teismo patvirtintų finansinių reikalavimų sumos, todėl laikytinas neteisėtu ir naikintinas. Vien aplinkybė, jog už šį nutarimą balsavo 99,865 proc. kreditorių, negali nulemti nutarimo teisėtumo, kadangi kreditorių daugumos valia sprendžiant su bankrutuojančia (bankrutavusia) įmone susijusius klausimus nėra absoliuti. Nutarimai negali prieštarauti imperatyvioms teisės normoms, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.5 straipsnyje įtvirtintiems teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams, pažeisti bankrutuojančios įmonės, jos kreditorių (jų dalies) teisėtus interesus.

Civilinėje byloje Nr. 2-496-1120/2021, sprenddamas klausimą dėl bankroto pripažinimo tyčiniu, LApT pažymėjo, kad teismas turi vadovautis atsakovo (bendrovės vadovo) veiksmų, kuriais grindžiamas šis reikalavimas, atlikimo metu galiojusiomis bankroto (nagrinėtos bylos atveju – ĮBI) teisės normomis.

Civilinėje byloje Nr. e2-509-302/2021, sprenddamas klausimą dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo, LApT nurodė, kad tam, jog būtų teisinis pagrindas nukrypti nuo bendrųjų bylinėjimosi išlaidų

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

paskirstymo taisyklių, taikant nagrinėjamu atveju aktualią CPK 93 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą išimtį, turi būti konstatuotas šalies netinkamo procesinio elgesio faktas. Be to, atsižvelgiant į CPK 93 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos teisės normos išimtinį pobūdį, jos taikymo pagrindas gali būti ne bet koks netinkamas procesinis elgesys, bet toks, kuris nekelia abejonų dėl jį atlikusios šalies nesąžiningumo.

Civilinėje byloje Nr. e2-296-881/2021, sprenddamas klausimą dėl civilinės bylos perdavimo pagal teisingumą, LApT atkreipė dėmesį, kad nei JANĮ, nei anksčiau galiojusiam ĮBĮ nenumatyta teisingumo išimčių, kai yra reiškiamas reikalavimas neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens vadovui. Kadangi nagrinėjamu atveju byla pagal ieškovės ieškinį dar nepradėta, o teismai sprendė tik ieškovės ieškinio priėmimo klausimą (ieškinys teismui pateiktas 2020 m. rugpjūčio 31 d., o bankroto byla ieškovei iškelta dar 2017 m. sausio 20 d.), ieškovės ieškinys šiuo atveju turėjo būti paduotas pagal bendrąsias CPK teisingumo taisykles, nes JANĮ nenumatytos išimtys dėl teisingumo naujai reiškiamiems bankrutuojančios įmonės ieškiniams.

Civilinėje byloje Nr. e2T-44-585/2021, vertindamas užsienio teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti klausimą, LApT pažymėjo, kad Jungtinė Karalystė 2020 m. sausio 31 d. išstojo iš Europos Sąjungos, tačiau Europos Komisija 2020 m. rugpjūčio 27 d. pranešime dėl Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo nurodė, kad jis taikomas sprendimams, priimtiems iki perėjimo laikotarpio (2020 m. gruodžio 31 d.), ir dokumentams, parengtiems iki šio termino pabaigos, pripažinti. Pareiškėjas prašė pripažinti teismo 2018 m. gruodžio 28 d. įsakymą, todėl nagrinėjamu atveju

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

pareiškėjo prašymas pripažinti ir leisti vykdyti teismo įsakymą sprendžiamas pagal minėtą Europos Sąjungos reglamentą.

Civilinėje byloje Nr. e2-353-241/2021, spręsdamas klausimą dėl žyminio mokesčio sumokėjimo, LApT nurodė, kad pareiškėjos prašymo atnaujinti procesą byloje ir įtraukti ją į bylą trečiuoju asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų, ir panaikinti teismo sprendimo motyvuojamosios dalies išvadas, kuriomis pasisakoma dėl jos materialiujų teisių ir pareigų, reikalavimas priskiriamas prie neturtinių reikalavimų, kadangi pareiškėjos interesas civilinėje byloje dėl ginčo esmės neišreikštas (negali būti išreikštas) pinigų suma (turtu).

Civilinėje byloje Nr. 2-587-553/2021, vertindamas kreditorių susirinkimo nutarimo panaikinimo klausimą, LApT pažymėjo, kad JANĮ nenustatyta pareiga teismui patikrinti, ar kreditoriaus atsisakymas sudaryti taikos sutartį nepažeidžia taikos sutartį pasirašiusių kreditorių ir įmonės teisėtų interesų ir lūkesčių. Toks vertinimas apskritai nėra galimas, nes kiekvienas kreditorius bankroto byloje turi savo turtinius interesus, kuriuos atitinkamai savo pasirinktomis priemonėmis gina, o konkrečiai šiuo atveju – įvertinęs taikos sutarties naudą sutinka ją pasirašyti arba ne. Tai yra bendroji teisė laisvai naudotis savo civilinėmis teisėmis (CK 1.137 straipsnio 1 dalis). Laisvė kreditoriui apsispręsti atitinka ir bendrąją taikos sutarties sampratą, pagal kurią taikos sutartimi šalys tarpusavio nuolaidomis išsprendžia kilusį ginčą (CK 6.983 straipsnio 1 dalis).

Civilinėje byloje Nr. 2-586-407/2021, spręsdamas klausimą dėl žyminio mokesčio sumokėjimo, LApT nurodė, kad, bankrutuojant neribotos civilinės atsakomybės juridiniam asmeniui, juridinio

asmens savininko procesinė padėtis *de facto* (faktiškai) yra tokia pati kaip ir paties bankrutuojančio neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens. Taigi, abu atsakovai – neribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo ir šio juridinio asmens savininkas – bankroto byloje neturi mokėti žyminio mokesčio už paduodamą atskirąjį skundą, kadangi laikytina, jog atsakovas – neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens dalyvis – yra atleistas nuo žyminio mokesčio CPK 83 straipsnio 1 dalies 8 punkto pagrindu. Priešingas aiškinimas, kad neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens dalyvis turėtų mokėti žyminį mokestį neribotos civilinės atsakomybės juridinio asmens bankroto byloje, būtų nesuderinamas su vienu iš žyminio mokesčio atleidimo tikslų – palengvinti teisės į teisminę gynybą įgyvendinimą svarbiausias asmens teises ginantiems asmenims, kurių materialinė padėtis yra sunki.

Civilinėje byloje Nr. e2-578-450/2021, sprendamas klausimą dėl informavimo apie bankroto bylos ne teismo tvarka iškėlimą, LApT nurodė, kad pareiškėja, kurios finansinis reikalavimas sudaro apie 14 proc. visų kreditorių finansinių reikalavimų sumos, turėjo būti informuota apie bankroto bylos ne teismo tvarka iškėlimą. LApT pažymėjo, kad reikalavimas įstatyme nustatyta tvarka informuoti visus kreditorius, nepriklausomai nuo jų turimų finansinių reikalavimų dydžių, inicijuojant neteisminę bankroto procedūrą, yra nustatytas pačiam juridiniam asmeniui ir yra imperatyvus. Pareiškėjos neinformavimas apie kreditorių susirinkimo sušaukimą paneigė jos teises ir galimybes prieštarauti tokios procedūros taikymui, nemokumo administratoriaus paskyrimui. Be to, tik nuo tinkamo kreditoriaus informavimo apie ketinamą pradėti bankroto procesą ne teismo tvarka pareigos vykdymo priklauso kreditoriaus galimybė pasinaudoti kitomis jo turimomis teisėmis, pavyzdžiui, inicijuoti teisminę ginčą, o tai

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

iš esmės užkirstų kelią pradėti bankroto procedūrą ne teismo tvarka.

Civilinėje byloje Nr. e2-361-585/2021, spręsdamas žyminio mokesčio grąžinimo klausimą, LApT pažymėjo, kad bendra taisyklė yra tokia, kad žyminis mokestis (ar jo dalis), esant CPK 87 straipsnyje nurodytiems pagrindams, turi būti grąžinamas ginčo šaliai (šiuo atveju – ieškovei), o ne jos vardu žyminį mokestį sumokėjusiam šalies atstovui. LApT atkreipė dėmesį, kad nors žyminio mokesčio mokėtojo teisės ir pareigos nustatytos CPK, tačiau tiesiogiai nenurodyta, kas yra subjektas, kuriam grąžinamas žyminis mokestis. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatyme (toliau – MAĮ) nustatyta, kad mokestį ir su juo susijusias sumas už mokesčių mokėtoją gali sumokėti tretieji asmenys tik centrinio mokesčių administratoriaus nustatyta tvarka (MAĮ 83 straipsnio 3 dalis), tačiau žyminio mokesčio mokėjimui tokia tvarka nėra nustatyta.

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojamos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2021 m.